

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Journal of Social Sciences

p-ISBN:1300-9702 e-ISBN: 2149-3243

ÖĞRETMENLERİN KORONAVİRÜS PANDEMİSİ DÖNEMİNDE VERDİKLERİ UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

The Metaphorical Perceptions of Teachers on the Distance Education at Schools during the Coronavirus Pandemic

İbrahim Yaşar KAZU¹, Ferhat BAHÇECİ² ve Cemre KURTOĞLU YALÇIN³

¹ Assoc. Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ, Türkiye, iykazu@firat.edu.tr
orcid.org/0000-0002-1039-0482

² Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ, Türkiye, ferhatbahceci@hotmail.com
orcid.org/0000-0001-6363-41213

³ Öğretmen, MEB, Mustafa Kemal Ortaokulu, Elazığ, Türkiye, cemrekurtoglu@hotmail.com orcid.org/0000-0002-2148-7466

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
21.10.2020
Kabul/Accepted:
09.03.2021

DOI:

10.18069/firatsbed.814015

Anahtar Kelimeler

Covid-19,
salgın,
pandemi,
uzaktan eğitim,
öğretmen,
metafor

ÖZ

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin pandemi döneminde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin algılarını metaforlar yoluyla belirlemektir. Bu çalışma, 2019-2020 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan, pandemi sürecinde uzaktan eğitim veren 78 öğretmenin katılımıyla yürütülmüştür. Veriler, Google form aracılığıyla çevrimiçi veri toplama aracı olarak hazırlanmış, açık uçlu sorulardan oluşan “Öğretmenlerin Koronavirüs Pandemisi Döneminde Verdikleri Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları” isimli form ile elde edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, bu süreçte verdikleri uzaktan eğitimi, öğrencileriyle kurdukları iletişimi ve verdikleri ödevleri metaforlar yoluyla değerlendirmişlerdir. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizinden faydalanılmıştır. Elde edilen metaforlar kategorilere ayrılmış ve isimlendirilmiş, metaforların kullanım sıklığı hesaplanmıştır. Uzaktan eğitime ilişkin üretilen metaforlara bakıldığında, katılımcı öğretmenlerin daha çok olumsuz metaforlar ürettiği, bu sürecin istenilen düzeyde verimli geçmediğini düşündükleri görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrencilerin bu süreci yeterince ciddiye almamaları ve teknik alt yapı eksikliği sorununun bu sürecin verimsiz geçmesine sebep olduğunu belirtmiş, fikirlerini farklı metaforlar yoluyla ifade etmişlerdir.

ABSTRACT

The aim of this research was to reveal the perceptions of teachers towards distance education during Covid-19 pandemic through metaphors. A total of 78 teachers from different schools in Elazığ, Turkey were enrolled in the study which was conducted in 2019-2020 academic year. An online form which was prepared via Google Form named as ‘The Metaphorical Perceptions of Teachers on Distance Education during Coronavirus Pandemic’ was used as a data collection tool. A phenomenology method which is a qualitative research method was used. Data were analyzed by using content analysis; obtained metaphors were divided into categories and the frequencies were calculated. From the metaphors, it was inferred that most of the teachers produced negative images on the distance education by expressing that this process wasn’t effective as they expected. Majority of the participants stated students’ discontinuation and underestimation of this process, and the problems on technical infrastructure; lack of computer and internet access as the reasons of the ineffectiveness. They expressed their opinions about this issue through different metaphors.

Keywords

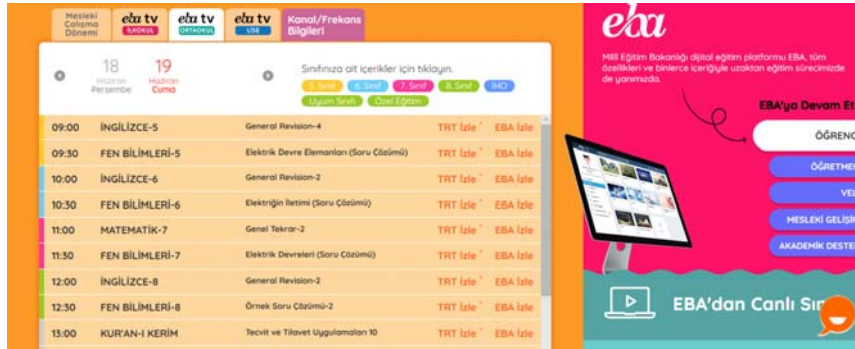
Covid-19, epidemic,
pandemic, distance
education, teacher,
metaphor

Atıf/Citation: KAZU, İ.Y., BAHÇECİ, F. ve KURTOĞLU-YALÇIN, C. (2021). Öğretmenlerin Koronavirüs Pandemisi Döneminde Verdikleri Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 2(701-715).

Sorumlu yazar/Corresponding author: İbrahim Yaşar KAZU, iykazu@firat.edu.tr

1. Giriş

31 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde yeni tip Koronavirüs enfeksiyonunun (Covid-19) Dünya Sağlık Örgütü'ne bildirilmesiyle birlikte tüm dünyayı tehdit eden bir virüsün varlığı tanınmıştır. Yuan, Li ve Lu'nun (2020) da belirttiği gibi bu enfeksiyon, yüksek ateş, tat ve koku kaybı, eklem ağrıları gibi şikayetlerle kendini gösteren ve ölüme yol açan ciddi bir salgındır. Çin'de başlayan bu salgın bir süre sonra tüm dünyayı etkisi altına alan bir pandemiye dönüşmüştür. Pandemi, ülkelerin salgının yayılmasını önlemek adına başta eğitim kurumları olmak üzere birçok alanda adım atmalarını zorunlu kılmıştır (Agnoletto ve Queiroz, 2020). Ülkemizde de, 11 Mart 2020'de ilk Covid-19 vakasının bildirilmesi üzerine yetkililer harekete geçmiştir. Covid-19 solunum yoluyla bulaşan bir salgın olduğu için, insan temasının en fazla olduğu kurumlardan biri olan eğitim-öğretim kurumlarının faaliyetlerini sürdürüp sürdüremeyeceği düşünülmesi gereken ilk konulardan biri olmuştur. Bu kapsamda, yetkililer öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin sağlığının ön planda olduğunu vurgulayarak 16 Mart 2020 tarihinden itibaren önce 2 hafta süreyle, vakaların artmasıyla birlikte dönem sonuna kadar uzayacak şekilde eğitim öğretim kurumlarının faaliyetlerinin durdurulduğunu duyurmuştur (MEB, 2020_a). Akabinde, ülkemizin ücretsiz sunduğu uzaktan öğrenme sistemiyle dünyada ilk kez ulusal ölçekte özel olarak hazırlanan televizyon ve internet ders programlarıyla model ülke olmaya hazır olduğunun altı çizilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilk ve ortaöğretim kurumlarında uzaktan eğitime geçildiğinin duyurulması üzerine gözler 2012 yılında FATİH Projesi kapsamında oluşturulan sosyal bir platform olan EBA'ya (Eğitim Bilişim Ağı) çevrilmiştir. EBA, bilişim teknolojisi donanımlarını kullanmak amacıyla etkin materyaller kullanarak Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından tasarlanan sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve incelemeye geçmiş doğru e-içerikleri bulabileceğimiz sosyal bir platformdur (MEB, 2012). Amacı, evde, okulda özetle ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojilerini kullanarak materyal kullanımını desteklemek, eğitim ve teknoloji entegrasyonunu sağlamak olan bu platform Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uzaktan eğitimin sürdürüleceği platform olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Bakanlık, EBA kullanımında bütün operatörlerden ücretsiz 3 GB internet erişimi imkânı sağlamıştır. İlk haftalarda öğretmenlerin sadece ödev gönderip takibini yapabilmeleriyle sınırlı olan EBA platformuna ilerleyen haftalarda canlı ders sekmesi eklenerek öğrencilerle öğretmenleriyle çevrimiçi ortamda yüz yüze ders işleme imkânına kavuşturulmuştur. Öncesinde öğretmen ve okul yöneticilerine yine EBA üzerinden çevrimiçi eğitimler verilerek süreçte adapte olmaları sağlanmıştır. Öğretmenlere uzaktan eğitim sürecinde, ders hazırlıklarının yapılmasının yanı sıra öğrencilerin ders katılımının sağlanması, verilen ödevlerin takibinin yapılması, süreçte velinin bilgilendirilmesi gibi yeni sorumluluklar eklenmiştir.

Şekil 1. EBA TV ders yayını görseli (MEB, 2020_b).

Küresel salgın gölgesinde devam eden eğitim sürecine ayak uydurma adına atılan bir diğer adım, EBA TV kurularak televizyon yoluyla eğitimin devam ettirilmesi olmuştur. EBA'nın resmi internet sitesi üzerinden duyurulan haftalık yayın akışı ve ders programı (Şekil 1) ışığında dersler TRT EBA TV canlı yayını üzerinden naklen aktarılmıştır (MEB, 2020_b). Tekrar yayınları da bulunan bu yayınlar aracılığıyla ilköğretim, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim-öğretim devam ettirilmiş, bunun yanında, sanat, spor, bilim ve rehberlik etkinlikleri ve veli kuşağı da yayınlara eklenmiştir.

Şekil 2. Sayılarla uzaktan eğitim (MEB, 2020).

MEB, Türkiye'nin uzaktan eğitim istatistiklerini yayınlamak (Şekil 2), ülkemizin dijital dünya listelerini zorladığını duyurmuştur. Yapılan istatistikler, dünya üzerinde pandemi dolayısıyla 1,5 milyardan fazla öğrencinin bu süreçten etkilendiğini ve Türkiye'nin Çin'den sonra milyonlarca öğrenciye ulusal çapta uzaktan eğitim başlatan ikinci ülke olduğunu göstermiştir (MEB, 2020). Öğretmen ve öğrenciler tarafından EBA'ya 3 milyardan fazla giriş yapılarak Dünya'da en çok ziyaret edilen 3. eğitim sitesi olduğu ilan edilmiştir. Lise ve üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için özel kuşak oluşturulan EBA TV yayınları öğretmen ve öğrencilerden büyük ilgi görmüş, bu öğrencilere özel soru çözüm saatleri eklenerek ihtiyaç duydukları destek sağlanmıştır. Öğretmen ve öğrenci arasındaki mesafeyi kaldırarak etkileşimli ders imkânı sunan canlı dersler de bu süreçte öğretmen ve öğrencilerin gözdesi olmuştur. MEB (2020), süreç boyunca yaklaşık 6 milyon canlı ders yapıldığını verilerle destekleyerek kamuoyuna duyurmuştur. Çin'de 'School's Out, But Class's On' (Okul yok, fakat dersler var) (Zhou, Li, Wu ve Zhou, 2020) sloganıyla başlayan uzaktan eğitim serüveni, Türkiye'de 'Tatil değil uzaktan eğitim' sloganıyla 23 Mart 2020'de TRT EBA TV'de 3 yeni televizyon kanalı ve EBA canlı dersler ile yaklaşık 19 milyon öğrenciye hitap ederek başlamış, 19 Haziran 2020'de sonlandırılmıştır.

Çevrimiçi mesleki çalışma programının açılışında, pandemi sürecinde eğitim öğretimin aksamadan devam ettirilmesinde en büyük payın öğretmenlere ait olduğu ve onların çözümün bir parçası oldukları dile getirilmiştir (MEB, 2020). Bu sürecin yürütülmesinde büyük payı olan öğretmenlerimizin sürecin işleyişine yönelik görüşlerinin alınması büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple, bu çalışmada öğretmenlerimizin verdikleri uzaktan eğitime ilişkin algılarını metaforlar yoluyla belirlemek amaçlanmaktadır. Öğretmenlerimizin görüşleri doğrultusunda sonraki süreçlerde iyileştirme yapılabilmesine imkan sağlayacağından bu çalışmanın alanyazında bu boşluğu doldurabileceği düşünülmektedir.

2. Literatür ve Kavramsal Çerçeve

Alanyazın tarandığında, ülkemiz eğitim sisteminin uzaktan eğitime çok da uzak olmadığı açıkça görülmektedir. Kaya (2002) uzaktan eğitimi, geleneksel öğrenme- öğretme yöntemlerinin sınırlılıkları nedeniyle sınıf içi etkinliklerini yürütme olanağının bulunmadığı durumlarda, eğitim etkinliklerini planlayıcılar ile öğrenciler arası, iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belirli bir merkezden yürütüldüğü bir öğretim yöntemi olarak tanımlamıştır. Moore ve Kearsley (2011) ise öğrenen ve öğreticinin farklı mekânlarda olduğu, özel öğretim tasarımı ve teknolojilerini gerektiren planlanmış açık erişimli öğrenme şekli olarak ifade etmiştir. Öğrenenler, öğrenenler ve kaynaklar arasındaki etkileşimde uzaktan iletişim sistemlerinin kullanıldığı; bu nedenle özel ders tasarımı ve belirli düzenlemeler yapılmasını gerektiren bir öğrenme süreci olan uzaktan eğitim (Aydın, 2011; Simonson ve ark., 2012), kamu ve özel sektörün çeşitli alan ve disiplinlerindeki eğitim problemlerini çözmede düşük işletme maliyeti ve araçlar sunmaktadır. Bu çözümler, çalışmakta olan bireyler için kişisel ve mesleki gelişim, akademik ya da sertifika programlarına katılma gibi fırsatlar içerdiğinden (Al ve Madran, 2004), dünyada ve Türkiye'de gün geçtikçe daha fazla ilgi görmektedir. Alanyazın tarandığında ülkemizde uzaktan eğitim faaliyetlerinin 1923 yılından 1960 yılına kadar kavramsal olarak tartışıldığı, 1970'li yıllardan sonra ortaöğretim düzeyinde çeşitli girişimlerle uzaktan eğitim çalışmaları yapılmış, bir takım tecrübeler edinilmiş ve sınırlı da olsa bir ilerleme

kaydedilmiş olduğu görülmektedir. 1980 sonrası Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nin de kurulması ile birlikte uzaktan eğitim faaliyetleri yükseköğretim kurumlarına taşınmıştır (Bozkurt, 2017). 1980 ve 1990'lı yıllarda ise uzaktan eğitim büyük öğrenci kitlelerini bünyesinde barındıran bir sistem haline gelmiştir. 2000'li yılların başında bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) alanında yaşanan gelişmelerle, öğrenciler zaman ve mekândan bağımsız eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirme fırsatı bulmuş (Kazu ve Demirkol, 2014), uzaktan eğitim ile sunulan eğitim fırsatları artmış ve uzaktan eğitim milyonları bulan öğrenci sayısı ile ülkemizde eğitimde ana akımın bir parçası olmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, çoğunlukla öğrenci, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan çalışmalara rastlanmaktadır. Kaleli Yılmaz ve Güven (2015), "Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi" isimli çalışmada öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesini amaçlamışlardır. Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmenliği bölümlerinde okumakta olan 150 öğretmen adayından "Uzaktan eğitim... gibidir, çünkü ..." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmanın sonucunda, eş-zamanlı uzaktan eğitim yoluyla ders alan sınıf öğretmeni adaylarının, fen bilgisi öğretmeni adaylarına kıyasla daha olumsuz algılara sahip oldukları tespit edilmiştir. Şirin ve Tekdal (2015), "İngilizce Dersinin Uzaktan Eğitimine Yönelik Öğrenci Görüşleri" adlı çalışmada Gaziantep Üniversitesinde 1. sınıf İngilizce derslerini bilgisayar ortamında uzaktan eğitimle alan öğrencilerle çalışmıştır. Araştırma kapsamında uygulanan anket nicel yöntemlerle değerlendirilmiş, öğrencilerin olumlu görüşe sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Çivril, Aruğaslan ve Özaydın Özkara (2018), "Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Algıları: Bir Metafor Analizi" isimli bir çalışma yapmış, Süleyman Demirel Üniversitesi Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu'nda eğitim alan 220 öğrenci ile çalışmıştır. Araştırma kapsamında öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin olumlu metaforlar kullandığı ve algılarının pozitif yönde olduğu sonucuna varılmıştır. Erol Şahin (2019), "Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Öğretilmesi Hakkında Öğretim Elemanlarının Görüşleri" isimli çalışmada, öğretim elemanlarının konu ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu kullanmıştır. Araştırma kapsamında öğretim elemanlarının söz konusu dersin uzaktan eğitimine ilişkin sorunları ön plana çıkardığı görülmüştür. Katılımcıların, derse katılım oranının azlığı, sınavlarda yaşanan problemler, teknik problemler, dersin itibarsızlaşması gibi sorunları dile getirdikleri, olumsuz görüş belirttikleri saptanmıştır. Başar, Arslan, Günsel ve Akpınar (2019), "Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Algısı" isimli çalışmada Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları ile çalışmıştır. Nicel yöntemlerle yürütülen bu çalışmada, Uzaktan Eğitim Algısı Ölçeği kullanılarak veri toplanmış, araştırmanın sonucunda Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programı öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının yüksek olduğu anlaşılmıştır. Karadağ ve Yücel (2020), "Yeni Tip Koronavirüs Pandemisi Döneminde Üniversitelerde Uzaktan Eğitim: Lisans Öğrencileri Kapsamında Bir Değerlendirme Çalışması" isimli bir çalışma yürütmüştür. Araştırma kapsamında, çevrimiçi (online) örnekleme yöntemlerinde e-posta listesi örnekleme kullanılarak 163 üniversitede (111 devlet ve 52 vakıf) öğrenim gören 17.939 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda en yüksek memnuniyetin olduğu alanın "Yükseköğretim Kurulu Memnuniyeti"; en düşük memnuniyetin olduğu iki alanın ise "Üniversite ve Fakülte Yönetimi Memnuniyeti" ve "Dijital İçerik/Öğretim Materyali Memnuniyeti" olduğu saptanmıştır. Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020), "Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma" isimli bir durum çalışması yürütmüştür. Çalışmada, Gaziantep ilinde bulunan devlet okulunda öğrenim gören 80 öğrenci, 80 veli ve 80 öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, katılımcılar sürecin faydalı olduğunu ancak teknik alt yapı sorunları, her öğrencinin eşit şartlara sahip olmaması, internet bağlantı sorunları gibi hususların sürecin verimliliğini etkilediğini ifade etmişlerdir. Mishra, Gupta ve Shree (2020), yaptıkları bir çalışmada, pandemi döneminde verilen eğitimi değerlendirmek için üniversite öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının görüşlerine başvurmuştur. Hindistan'da yapılan bu çalışmanın sonucunda, uzaktan eğitimin daha fazla planlama ve sorumluluk gerektirdiği, öğrencilere bu dönemde rehberlik yapılması ve öğrencilere teknik desteğin sağlanması gerektiği anlaşılmıştır. Basilaia ve Kvavadze (2020), Gürcistan'da pandemi döneminde uzaktan eğitime geçiş sürecini değerlendirmek adına öğrencilerle bir çalışma yürütmüştür. Araştırma sonucunda, Gürcistan'da uzaktan eğitime geçiş sürecinin başarılı olduğu savunulmuştur. Alanyazın tarandığında, yapılan çalışmaların öğrenci, öğretmen aday ve öğretim elemanlarının görüşleri etrafında döndüğü anlaşılmıştır. Ancak, pandemi sürecinde eğitimin devam ettirilmesi sorumluluğu olan, süreçle birlikte görevleri artan, sürecin etkili bir şekilde yürütülmesinde büyük paya sahip ve sürecin etkililiği hakkında aydınlatıcı fikirler verebilecek olan öğretmenlerin görüşlerine başvuru çok fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Öğretmenlerin pandemi sürecinde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin algılarını

metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın alanyazında bu boşluğu doldurabileceği, süreçle ilgili işe yarar bilgiler vererek gelecekte yapılacak olan çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

3. Materyal ve Yöntem

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel bir araştırmadır ve nitel araştırma yönteminin olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Sart (2017), fenomenoloji deseni ile yürütülmüş çalışmaları kişilerin bir olguyu nasıl deneyimledikleri hakkındaki açıklayıcı çalışmalar olarak tanımlamıştır. Fenomenoloji çalışmalarında yanıt aranan temel soru, ‘bir kişi veya kişiler için bu olguya ait yaşanan deneyimin anlamı, yapısı ve özü nedir?’dir. Bu çalışma, öğretmenlerin pandemi sürecinde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin algılarını metaforlar ile belirlemek üzerine kurulduğundan, katılımcılardan ilgili kavrama yönelik metafor üretmeleri istenmiştir. Bahçeci ve Korkmaz (2013), metaforu birebir aynı olan ya da birbirine yakın olan düşüncelerin farklı bir özellik üzerinde durularak, farklı farklı benzerlikler kurularak ifade edilmesi olarak tanımlamıştır. Gatti ve Catalano (2015) ise, metaforların kişilerin yaratıcı bir biçimde düşünmelerine yardımcı olduğundan bahsetmiştir. Alanyazında metaforlar aracılığıyla eğitimde kullanılacak yaklaşım ve yöntemler belirlenebileceğine ve eğitimin algıya ve ihtiyaca cevap vermesinin sağlanabileceğine dair bulgular bulunmaktadır (Varışoğlu ve Ardic, 2019). Bu doğrultuda, metaforların, öğretmenlerin pandemi sürecinde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmada ve onların geçmiş yaşantıları, bugünkü ve geleceğe ait düşüncelerini yansıtmada güçlü bir araç olduğu düşünülmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Elazığ ilinde görev yapmakta olan, pandemi sürecinde uzaktan eğitim veren 63 kadın (%80,8) ve 15 erkek (%19,2) olmak üzere toplam 78 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmaya hız ve pratiklik kazandırmak adına (Yıldırım ve Şimşek, 2008), kolay ulaşılabılır örneklem tekniğiyle belirlenmiştir. Katılımcıların %33,4’ünü 30-37 yaş aralığında bulunan öğretmenler oluşturmaktadır. %19,2’ si 22-29 yaş, %29,5’i 38-45 yaş ve %17,9’u da 46 yaş ve üzerindedir. Buna paralel olarak, %25,6’sı 11-15 yıl, %25,6’sı 21 yıl ve üstü, %19,2’si 1-5 yıl, %16,7’si 6-10 yıl ve %12,8’i 16-20 yıl arası mesleki görev süresine sahiptir. Öğretmenlerin %71,8’i ortaokul, %17,9’u lise, %10,3’ü de ilköğretim seviyesinde görev yapmaktadır. Katılımcıların %92,3’ü kendine ait bir bilgisayara sahipken, %96,2’si evinde internet erişimine, %90,6’sı kotasız internet erişimine sahiptir. Öğretmenlerin %62,8’i bu süreçte verilen uzaktan eğitimin verimli geçtiğini düşünmezken, %37,2’si verimli geçtiğini düşünmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından iki alan uzmanına danışılarak hazırlanmış, öğretmenlerin pandemi sürecinde verdikleri “uzaktan eğitim” e ilişkin metaforik algılarını belirlemeye yönelik kişisel bilgi soruları ve üç sorudan oluşan “Öğretmenlerin Koronavirüs Pandemisi Döneminde Verdikleri Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları” isimli form, Google Form aracılığıyla çevrimiçi bir veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Formun açıklama bölümünde katılımcılara metafor ile ilgili gereken açıklamalar yapılmıştır. Araştırma kapsamında hazırlanan çevrimiçi form öğretmenlerle paylaşılmış ve gönüllülük esasına dayalı olarak soruları yanıtlamaları istenmiştir. Araştırmanın amacı kapsamında, katılımcıların bu süreçte verdikleri uzaktan eğitimin verimi ile ilgili düşüncelerini almak adına “Bu süreçte verdiğiniz uzaktan eğitimin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Akabinde, “Bu dönemde verdiğim uzaktan eğitim gibidir. Çünkü....”, “Bu dönemde öğrencilerimle kurduğum iletişim gibidir. Çünkü”, “Bu süreçte verdiğim ödevler gibidir. Çünkü....” soruları yöneltilmiş ve boşlukları doldurmaları istenmiştir. Çalışmanın geçerliği ve güvenilirliği için katılımcılardan ad-soyad bilgisi talep edilmemiş ve form doldurulurken süre kısıtlaması getirilmemiştir. Araştırma; Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonununun 29/07/2020 tarihli ve 97132852/302.14.01/ sayılı toplantısında değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur (Evrak Tarih ve Sayısı: 29/07/2020-403978).

3.4. Verilerin Analizi

Katılımcıların doldurmuş olduğu formlardan elde edilen veriler “İçerik Analizi” yöntemiyle çözümlenmiştir. Şimşek ve Yıldırım’ın (2008) ifade ettiği gibi içerik analizinde yapılan temel işlem, birbirine benzeyen verileri

belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları düzenleyerek yorumlamaktır. Bu bağlamda, araştırma kapsamında öğretmenlerin ilgili sorulara ürettikleri benzer unsurları içeren metaforlar belirli kategoriler altında toplanarak düzenlenmiş ve katılımcıların ürettikleri gerekçelerle birlikte verilerek yorumlanmıştır. Kategoriler oluşturulurken olumlu ve olumsuz anlamda üretilen metaforlar olarak ayrılmış, olumsuz anlam taşıyan metaforlar gerekçeleri baz alınarak kategorileştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2006), araştırmacıların çalışma ile ilgili bireyleri ayrıntılı ve doğru bilgilendirmesinin ve formdaki sorulara verilen yanıtların değiştirilmemesinin çalışmanın geçerliliğini artırdığını belirtmiştir. Bu bağlamda, çalışmanın geçerliliğini artırmak adına, süreçte yapılan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Güvenirliğin sağlanması için ise, uzman görüşüne başvurularak veriler detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Değerlendirme işlemi tamamlandıktan sonra değerlendiriciler arasındaki uyum değerlendirilmiştir. Değerlendiriciler arası güvenilirlik hesaplaması ($görü\ddot{u}ş\ birli\ddot{g}i / (görü\ddot{u}ş\ birli\ddot{g}i + görü\ddot{u}ş\ ayrılı\ddot{g}i) \times 100$) (Miles ve Huberman, 1994) formülü kullanılarak hesaplanmış ve güvenilirlik %96 bulunmuştur. Bunun yanında, katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımı ve üretilen metaforların kullanılma sıklıklarının hesaplamak için basit istatistik (frekans, yüzde hesaplama) işlemlerinden de faydalanılmıştır.

4. Bulgular

Bu bölümde, öğretmenlerin yapılan uzaktan eğitimin verimliliğine ilişkin görüşlerine ve pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitime yönelik ürettikleri metaforların incelenmesinden elde edilen veriler ve verilere ait tablo ve grafiklere yer verilmiştir. Ayrıca, belirlenen kategorilerde bulunan yüksek frekanslı metaforlara ilişkin betimleyici ifadeler yer verilmiş, doğrudan alıntılar aktarılırken Ö1, Ö2, Ö3,... şeklinde kodlama yapılmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Verdikleri Derslerin Verimliliğine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitimin verimliliğine ilişkin görüşlerine ait verilerin frekans ve yüzde değerleri Tablo 1’de yer almakta olup, akabinde görüşlerinin gerekçesi verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Verdikleri Derslerin Verimliliğine İlişkin Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

		f	%
Uzaktan eğitimle verdiğiniz derslerin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz?	Evet	29	37,2
	Hayır	49	62,8
TOPLAM		78	100

Öğretmenlerin pandemi sürecinde uzaktan eğitimle verdikleri derslerin verimliliğine ilişkin veriler bağlamında Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerin %62,8’inin verimsiz geçtiğini düşünmektedirler. Katılımcı öğretmenlerin %37,2’si verilen uzaktan eğitimin verimli geçtiğini ifade ederken, katılımcıların çoğunluğunun sürecin verimsizliğine vurgu yapması dikkat çekmektedir. Uzaktan eğitimle yapılan derslerin verimsiz geçtiğini ifade eden öğretmenlerin çoğunlukla gerekçe olarak, öğrenci katılımının azlığını, öğrencilerin motivasyon eksikliğini ve teknolojik alt yapı eksikliği sorununu gündeme getirdikleri anlaşılmaktadır. Aşağıda verimsiz geçtiğini düşünen öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntı yapılarak verilmiştir:

- 40 kişilik sınıftan sadece 4-5 kişiye ulaşabildim (Ö-13).
- Zaman zaman bağlantı sorunu oluyor, öğrenci katılımı az, yüz yüze olmadığı için ne derece dersi dikkatli dinliyorlar, ölçemiyorum (Ö-17).
- Katılım az ve sistemden kaynaklı teknik sorunlar yaşanabiliyor (Ö-43).
- Katılım çok az. Sorduğum sorulara bile yanıt alamadım (Ö-53).
- Öğrencilerimin tamamına ulaşamadım. Ulaştıklarımın bir kısmının da mikrofon ve kameraları bozdu (Ö-66).

4.2. Öğretmenlerin Pandemi Sürecinde Verdikleri Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları

Öğretmenlerin pandemi sürecinde verdikleri uzaktan eğitime dair ürettikleri metaforlara ilişkin kategoriler ve bu kategorilerin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’de, öğretmenlerin pandemi sürecinde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin ürettikleri metaforlar için beş kategorinin oluşturulduğu, uzaktan eğitime ilişkin üretilen olumlu metaforların ‘uzaktan eğitimin değerli olduğunu ilişkin metaforlar’ (f=28) olduğu görülmektedir. Öte yandan söz konusu kavrama üretilen metaforların olumsuz anlam taşıdığı ve üretilen gerekçeler baz alınarak sırasıyla ‘dönütü olmayan eksik bir süreç olduğuna ilişkin metaforlar’ (f=18), ‘öğrencilerin bu süreci önemsemediğine, katılım göstermediğine ilişkin metaforlar’ (f=15), ‘teknik alt yapı eksikliğinden dolayı sürecin işlevsizliğine ilişkin metaforlar’ (f=10) ve ‘mecburiyetten yapılmış bir eğitim olduğuna ilişkin metaforlar’ (f=7) kategorileri altında verildiği görülmektedir. Tablo 2’ye ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu süreçte verdikleri uzaktan eğitime ilişkin çoğunlukla olumsuz metaforlar ürettiği ve süreçten istenilen düzeyde verim alamadıklarının altını çizdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Pandemi Sürecinde Verdikleri Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları

Kategoriler	f	%	Metafor	f	%
Uzaktan eğitimin ‘değerli’ olduğuna ilişkin metaforlar	28	35,9	Cansuyu (5), güneş (5), değerli bir elmas (3), tohum (2), deney (2), toprak (2), kan (1), alarm (1), elma (1), prenses (1), gıda (1), cankurtaran (1), ilaç (1), vicdani rahatlama (1), sohbet (1)	15	37,5
‘Öğrencilerin bu süreci önemsemediğine, katılım göstermediğine’ ilişkin metaforlar	15	19,2	Suladığımız çiçeğin açmaması (1), şımarık bir çocuk (1), savrulan yaprak (1), boşa kürek çekmek (2), deve de kulak (1), denizde kürek çekmek (2), özel ders (3), kurak toprak (4)	8	20,0
‘Teknik alt yapı eksikliğinden dolayı sürecin işlevsizliğine’ ilişkin metaforlar	10	12,9	Suya yazı yazmak (6), kirli bir camın arkasından kurulan bağ (1), canlı yayın (1), bozuk terazi (2)	4	10,0
‘Dönütü olmayan, eksik bir süreç’ olduğuna ilişkin metaforlar	18	23,0	Hayat (1), tuzsuz yemek (2), kendi kendine konuşmak (1), 100 metre koşusu (1), seyircisiz oynanan futbol (1), cansız manken (4), telefonda adres tarif etmek (1), havada kalan söz (3), sakat bir insan (1), içi boş bir kutu (1), kolonu eksik bina (1), komşuyla camdan cama konuşmak (1)	12	30,0
‘Mecburiyetten yapılmış bir eğitim’ olmasına ilişkin metaforlar	7	9,0	Formalite (7)	1	2,5
TOPLAM	78	100	TOPLAM	40	100

4.2.1. Uzaktan Eğitimin Değerli Olduğuna İlişkin Metaforlar

Öğretmenler, ülkemizi etkisi altına alan salgın döneminde eğitim öğretimin aksamadan devam ettirilebilmesi açısından uzaktan eğitimin değerli olduğuna ilişkin toplamda 28 katılımcı (%35,9) metafor oluşturmuştur. Araştırma kapsamında bu soruya ilişkin oluşturulan birbirinden farklı 40 metafordan 15 (%37,5) tanesi uzaktan eğitimle ilgili olumlu metaforların bulunduğu bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan bu metaforların sırasıyla cansuyu (5), güneş (5), değerli bir elmas (3), tohum (2), deney (2), toprak (2), kan (1), alarm (1), elma

(1), prenses (1), gıda (1), cankurtaran (1), ilaç (1), vicdani rahatlama (1), sohbet (1) olduğu görülmektedir. Öğretmenler ürettikleri bu metaforlarla, uzaktan eğitimin pandemi sürecinde öğrencilerin eğitimini devam ettirebilmesi adına önem arz ettiğini belirtmişlerdir. Aşağıda uzaktan eğitimin değerli olduğu kategorisinde yer alan bazı metaforlara ilişkin alıntılara yer verilmiştir:

- Ülkemizi etkisi altına alan salgın döneminde eğitimi devam ettirebildik (Ö-6).
- Öğrencilerimizle eğitimi devam ettirdik, yolları aydınlandı, dersten kopmadılar (Ö-27).
- Salgın sürecinde çok gerekli oldu, titizlikle çalışıp sürece gereken önemi verdim (Ö-48).

4.2.2. Öğrencilerin Bu Süreci Önemsemediğine, Katılım Göstermediğine İlişkin Metaforlar

Pandemi döneminin öğrenciler tarafından önemsenmeyip, yeterli katılım gösterilmediğine ilişkin toplamda 15 katılımcı (%19,2) metafor üretmiştir. Bu soruya yönelik oluşturulan 40 metafordan 8 (%20) tanesi öğrencilerin sürece katılımının azlığına yönelik üretilerek bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan metaforlar sırasıyla kurak toprak (4), özel ders (3), denizde kürek çekmek (2), boşa kürek çekmek (2), devde kulak (1), suladığımız çiçeğin açmaması (1), şımarık bir çocuk (1), savrulan yaprak (1) gibidir. Bu metaforları üreten öğretmenler, sürecin tamamen kendi çabalarıyla devam ettiğini, öğrencilerin istenen düzeyde katılım göstermediğini vurgulamışlardır. Aşağıda bu kategoride yer alan bazı metaforlara ilişkin alıntılara yer verilmiştir:

- Verimli olmadı, öğrenci katılımı azdı (Ö-15).
- Yeterince ilgi gösterilmedi, kendi kendime çaba gösterdim (Ö-53).
- Öğrenci katılımı az (Ö-67).

4.2.3. Teknik Alt Yapı Eksikliğinden Dolayı Sürecin İşlevsizliğine İlişkin Metaforlar

Teknik alt yapı sorunlarından kaynaklanan durumlar ve her öğrencinin eşit teknolojik şartlara sahip olamaması durumuyla uzaktan eğitimin verimsizliğine ilişkin toplamda 10 katılımcı (%12,9) metafor oluşturmuştur. Bu soruya ilişkin 40 farklı metaforda 4 (%10) tanesi bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan metaforlar sırasıyla suya yazı yazmak (6), bozuk terazi (2), kirli bir camın arkasından kurulan bağ (1), canlı yayın (1) gibidir. Öğretmenler bu metaforları üreterek teknik alt yapı sorunlarının süreci baltalayan bir etmen olduğundan yakınmışlardır. Aşağıda bu kategoride yer alan bazı metaforlara ilişkin alıntılara yer verilmiştir:

- Öğrencilere ulaşım sıkıntılı oldu, zordu, motivasyonum düştü (öğrencilere erişim sağlayamadım) (Ö-18).
- Camı temizlemeden karşıdaki kişinin anlatmak istedikleri, ihtiyaçları vs. anlaşılamaz. Her öğrenci de o camı temizleyecek aynı imkana sahip değil (Ö-23).
- İmkani olmayan öğrencilerim derslere katılamadılar (Ö-69).

4.2.4. Dönütü Olmayan, Eksik Bir Süreç Olduğuna İlişkin Metaforlar

Öğretmenlerin bu dönemde verdikleri uzaktan eğitimde yeteri kadar geri dönüt alamadıkları ve yüz yüze eğitime göre eksikliklerinin bulunduğu ilişkin toplamda 18 katılımcı (%23) metafor üretmiştir. Bu soruya ilişkin üretilen 40 metafordan 12 (%30) tanesi bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan metaforlar sırasıyla cansız manken (4), havada kalan söz (3), tuzsuz yemek (2), kendi kendine konuşmak (1), 100 metre koşusu (1), seyircisiz oynanan futbol (1), telefonda adres tarif etmek (1), sakat bir insan (1), içi boş bir kutu (1), kolonu eksik bina (1), komşuyla camdan cama konuşmak (1), hayat (1) gibidir. Öğretmenler ürettikleri bu metaforlarla, uzaktan eğitimin sanallığından yakınmış, yüz yüze eğitimin sunduğu anında dönüt imkanını vermemesinden dolayı sürecin işlevini yitirdiğinin altını çizmiştir. Aşağıda bu kategoride yer alan bazı metaforlara ilişkin alıntılara yer verilmiştir:

- Öğrencinin anlayıp anlamadığını öğrenmek için gereken dönüt düzeltme adımı uygulanamıyor, bu yüzden bu süreçte öğrenme süreci gerçekçi olmadı (Ö-38).
- Herhangi bir dönüt yok (Ö-41).
- Bir yanı eksik kaldı. Göz kontağı kurup anlayıp alamadıklarını fark edememek hoş değil (Ö-59).

4.2.5. Mecburiyetten Yapılmış Bir Eğitim Olmasına İlişkin Metaforlar

Pandemi sürecinde yapılmış olan uzaktan eğitimin yapılmış olmak için göstermelik olarak yapıldığına ilişkin toplamda 7 (%9) katılımcı metafor üretmiştir. Bu soruta yönelik oluşturulan 40 farklı metafordan sadece 1 (%2,5) tanesi bu kategoriye aittir. Bu kategoride üretilen tek metafor formalite (7) dir. Öğretmenler, 'formalite' metaforunu kullanarak pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitimin sadece yapılmak için yapıldığını vurgulamış, hedeflenen etkiye ulaşamadığını ifade etmişlerdir. Bu metafora ilişkin alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

- Online dersler verimsizdi, yapmak için yapıldı (Ö-10).
- Adet yerini bulsun (Ö-20).
- Zaman geçirmekten başka bir şey değildi (Ö-76).

4.3. Öğretmenlerin Bu Süreçte Öğrencileriyle Kurdukları İletişime Yönelik Metaforik Algıları

Öğretmenlerin pandemi sürecinde öğrencileriyle kurdukları iletişime dair ürettikleri metaforlara ilişkin kategoriler ve bu kategorilerin frekans ve yüzde değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencileriyle Kurdukları İletişime İlişkin Metaforik Algıları

Kategoriler	f	%	Metafor	f	%
Bu süreçte kurulan iletişimin 'kıymetli ve yol gösterici' olduğuna ilişkin metaforlar	43	55,1	Arkadaşlık (8), mücevher (4), su (4), güçlü bir halat (6), altın (1), özlem (3), aile (3), ilaç (2), anne-çocuk ilişkisi (2), baba-çocuk ilişkisi (1), hasta avutma (1), güvenli bir liman (1), ödül (1), cansuyu (1), pusula (1), gelecek (1), vuslat anı (1), yıllardır görmediğin bir arkadaşınla karşılaşmak (1), ağaca konan kuşlar (1)	19	59,4
Kurulan 'iletişimin sanal olmasına' ilişkin üretilen metaforlar	17	21,7	Robot (9), cansız manken (5), havaya attığım çiçek demeti (1), akraba ziyareti (1), saklambaç (1)	5	15,6
'Teknik alt yapı eksikliğinden dolayı iletişim kurulamadığına' ilişkin metaforlar	8	10,3	Bağlantısız kablo (5), çekmeyen telefonda iletişim (2), kaçan penaltı (1)	3	9,4
'Kurulan iletişimin verimsiz olduğuna' ilişkin metaforlar	10	12,9	Duvara konuşmak (3), çorak arazi (3), herkesin aynı resmi zoraki yapması (2), tatsız çikolatalı pasta (1), kolsuz kapı (1)	5	15,6
TOPLAM	78	100	TOPLAM	32	100

Öğretmenlerin pandemi sürecinde öğrencileriyle kurdukları iletişime dair ürettikleri metaforlar için dört kategorinin oluşturulduğu Tablo 3'te görülmektedir. Tablo 3'e bakıldığında, bu süreçte öğrencilerle kurulan iletişime dair üretilen olumlu metaforların 'kıymetli ve yol gösterici olduğuna ilişkin metaforlar' (f=43) olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin pandemi sürecinde öğrencileriyle kurdukları iletişime dair çoğunlukla olumlu metaforlar ürettikleri dikkat çekmektedir. Öte yandan söz konusu kavrama ilişkin olumsuz

anlam taşıyan metaforlar üretilen gerekçeler baz alınarak sırasıyla ‘kurulan iletişimin sanal olmasına ilişkin üretilen metaforlar’ (f=17), ‘kurulan iletişimin verimsiz olduğuna ilişkin metaforlar’ (f=10) ve ‘teknik alt yapı eksikliğinden dolayı iletişim kurulamadığına ilişkin metaforlar’ (f=8) kategorileri altında verilmiştir.

4.3.1. Bu Süreçte Kurulan İletişimin Kıymetli ve Yol Gösterici Olduğuna İlişkin Metaforlar

Pandemi sürecinde, öğrencilerle kurulan iletişimin çok kıymetli ve yol gösterici olduğuna dair toplamda 43 katılımcı (%55,1) metafor üretmiştir. Söz konusu kavrama yönelik üretilmiş olan toplam 32 metafordan 19 (%59,4) tanesi bu kategoride bulunmaktadır. Katılımcılar tarafından bu kategoride oluşturulan metaforlar sırasıyla arkadaşlık (8), güçlü bir halat (6), mücevher (4), su (4), özlem (3), aile (3), ilaç (2), anne-çocuk ilişkisi (2), baba-çocuk ilişkisi (1), hasta avutma (1), güvenli bir liman (1), ödül (1), cansuyu (1), pusula (1), gelecek (1), vuslat anı (1), yıllardır görmediğin bir arkadaşınla karşılaşmak (1), ağaca konan kuşlar (1), altın (1) dır. Bu kategoride metafor üreten öğretmenler, bu süreçte kurulan iletişimin öğretmen, öğrenci ve veli adına çok faydalı olduğunu, yüz yüze iletişimin sağlanamadığı bu dönemde gereken desteği ve rehberliği sağlamak için büyük bir fırsat olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoride yer alan bazı metaforlara ilişkin alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

- Çok kıymetliydi her iki taraf için de. Çünkü ne olduğunu bilmediğimiz bir hastalık ve güven korku duygularının oluştuğu ortamda birbirimize güven verdik. Aynı şeyleri yaşadığımızı bilmek çocukları rahatlatı (Ö-1).
- Özellikle öğrencilerimle ve velilerle görüşüp onları yönlendirdim (Ö-11).
- Okulda kurduğumuzdan daha güçlüydü, her an her dakika onlara ulaşabildim ve onlar da istedikleri her an ulaşabildiler (Ö-24).
- Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu destek verilmiş oldu. Çünkü kendi dersim dışında eğitim, öğretim, günlük hayat ve pandemi gibi konularda da yardımcı olmaya çalıştım ve onlara rehberlik ettim (Ö-46).

4.3.2. Kurulan İletişimin Sanal Olmasına İlişkin Üretilen Metaforlar

Katılımcı öğretmenlerden 17 kişi (%21,7) bu süreçte öğrencilerle kurulan iletişimin sanal olduğuna dikkat çeken metaforlar üretmiştir. Bu soruya yönelik üretilen toplam 32 metafordan 5 (%15,6) tanesi bu kategoriye dâhil edilmiştir. Bu bağlamda üretilen metaforlar sırasıyla robot (9), cansız manken (5), havaya attığım çiçek demeti (1), akraba ziyareti (1), saklambaç (1) şeklindedir. Öğretmenler, uzaktan kurulan iletişimin sanallığından yakınmış, gereken samimiyetin kurulamadığını ifade etmişlerdir. Bu kategoride yer alan bazı metaforlara ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Yüz yüze olmayınca samimiyet kurulamadı, resmi idi, vücut dili kullanılmadı (Ö-34).
- İletişim sanaldı, yüz yüze iletişimin yerini tutmuyor, öğrencilerimi hissedememek kötüydü (Ö-55).

4.3.3. Kurulan İletişimin Verimsiz Olduğuna İlişkin Metaforlar

10 (%12,9) katılımcı öğretmen bu süreçte öğrencileriyle kurdukları iletişimin verimsiz olduğuna ilişkin metafor üretmiştir. Üretilen toplam 32 metafordan 5 (%15,6) tanesi bu kategoride yer alırken, bu metaforlar sırasıyla duvara konuşmak (3), çorak arazi (3), herkesin aynı resmi zoraki yapması (2), tatsız çikolatalı pasta (1), kolsuz kapı (1) dır. Bu metaforları kullanarak, öğretmenler bu dönemde kurdukları iletişimden istenen düzeyde verim alamadıklarının altını çizmiştir. Üretilen bu metaforlara ilişkin alıntılar aşağıdaki gibidir:

- Kendin konuş kendin dinle gibi oldu (Ö-40).
- Çünkü ne kadar o pastayı yesem de doyum hissi oluşmadı (Ö-49).
- Yeterli verimi alamadım, öğrencilerin çoğu ödevlerini yapmıyor, uzaktan eğitimdeki derslere katılmıyor dolayısıyla iletişim kuracak bir ortam oluşmuyor (Ö-76).

4.3.4. Teknik Alt Yapı Eksikliğinden Dolayı İletişim Kurulamadığına İlişkin Metaforlar

8 (%10,3) katılımcı öğretmen teknik alt yapı eksikliklerinden dolayı yeterli iletişimin kurulamadığına dair metafor üretmiş, bu kategoride 3 (%9,4) farklı metafor kullanılmıştır. Bu metaforlar sırasıyla bağlantısız kablo (5), çekmeyen telefonda iletişim (2), kaçan penaltı (1) dir. Öğretmenler, her öğrencinin eşit şartlara sahip olamayışının ve teknik sıkıntılarının, bu dönemde iletişim kurulmasına engel olduğunu ifade etmiştir. Bu metaforlara ilişkin alıntılar ise aşağıda verilmiştir:

- Çünkü her öğrencinin internet erişimi olmadığı için ve eşit şartlarda olunmadığı için iletişim çok iyi sağlanmadı diye düşünüyorum (Ö-18).
- Öğrenciler gerek teknik altyapı gerek ilgi eksikliği dolayısıyla sürece çok fazla katılmadı (Ö-25).

4.4. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Verdikleri Ödevlere İlişkin Metaforik Algıları

Öğretmenlerin pandemi sürecinde öğrencilerine verdikleri ödevlere dair ürettikleri metaforlara ilişkin kategoriler ve bu kategorilerin frekans ve yüzde değerleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4’te öğretmenlerin pandemi sürecinde verdikleri ödevlere ilişkin oluşturdukları metaforlar ve kategorileri verilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde, bu süreçte verilen ödevlerin faydalı ve gerekli olduğuna ilişkin üretilen olumlu metaforların (f=32) yanı sıra ödevlerin verilmiş olmak için verildiğine (f=20), bu süreçte ödev vermenin boş bir çaba olduğuna (f=16) ve verilen ödevler kontrol edilemediği için verimsiz, işlevsiz olduğuna ilişkin (f=10) olumsuz anlam taşıyan metaforların üretildiği görülmektedir. Bu bağlamda, verilen ödevlere ilişkin üretilen olumsuz metaforların çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Pandemi Sürecinde Verdikleri Ödevlere İlişkin Metaforik Algıları

Kategoriler	f	%	Metafor	f	%
Bu süreçte verilen ödevlerin ‘faydalı ve gerekli’ olduğuna ilişkin metaforlar	32	41,0	Cansuyu (6), faydalı bir yiyecek (5), mutluluk (3), tekrar (3), bereket (3), şeker (2), özel ders (2), alarm (1), dozunda verilen ilaç (1), tohum (1), kan (1), bayram şekeri (1), gerçek (1), değerli bir mücevher (1), vaktini öğrencinin belirlediği yemekler (1)	15	41,6
Bu dönemde ‘ödev vermenin boş bir çaba olduğuna’ ilişkin metaforlar	16	20,5	Havanda su dövmek (5), hayal kırıklığı (4), suya yazı yazmak (4), içi boş bir kase (1), sorumluluk yüklemesi (1), kendini kandırmaca (1)	6	16,7
Bu dönemde verilen ödevlerin ‘verilmiş olmak için verildiğine’ ilişkin metaforlar	20	25,7	Formalite (9), zoraki bir görev (4), göstermelik (3), proje (1), aile yarışı (1), özerk cumhuriyet (1), vefa (1)	7	19,5
Verilen ödevler kontrol edilemediği için ‘verimsiz, işlevsiz’ olduğuna ilişkin metaforlar	10	12,8	Çorak arazi (2), çürük elma (2), değersiz bir maden (1), kırık vazo (1), sakız (1), akmayan musluk (1), sınırları çizilmiş bir alan (1), hedefini bulup bulmadığını bilmediğimiz bir ok (1)	8	22,2
TOPLAM	78	100	TOPLAM	36	100

4.4.1. Bu Süreçte Verilen Ödevlerin Faydalı ve Gerekli Olduğuna İlişkin Metaforlar

Katılımcı öğretmenlerin %41’i (N=32) salgın döneminde öğrencilere verilen ödevlerin çok faydalı ve gerekli olduğuna ilişkin metafor üretmiştir. Bu soru için üretilen 36 metafordan 15 (%41,6) tanesi bu kategoride yer almaktadır. Bu metaforlar sırasıyla cansuyu (6), faydalı bir yiyecek (5), mutluluk (3), tekrar (3), bereket (3), şeker (2), özel ders (2), alarm (1), dozunda verilen ilaç (1), tohum (1), kan (1), bayram şekeri (1), gerçek (1), değerli bir mücevher (1), vaktini öğrencinin belirlediği yemekler (1) dir. öğretmenler, bu dönemde verilen

ödevlerin, öğrencilerin süreçten kopmamasını sağlaması dolayısıyla çok kıymetli ve faydalı olduğunun altını çizmiştir. Bu metaforlara ilişkin bazı alıntılar aşağıda verilmiştir:

- Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşıladığı için verimliydi (Ö-19).
- Velilerim sayesinde çok iyi dönütler aldım hiç bir sınıfımda hiç bir konu eksikim kalmadı ve öğrenciler çözüyorlar soruları çok mutluluk verici, öğrenciler istekli ve heveslilerdi (Ö-50).
- Öğrencilerim ekte, suladı, yetiştirdi (Ö-68).

4.4.2. Bu Dönemde Verilen Ödevlerin Verilmiş Olmak İçin Verildiğine İlişkin Metaforlar

Katılımcı öğretmenlerin %25,7'si (N=20) pandemi sürecinde öğrencilerine vermiş oldukları ödevlerin formaliteden ve sadece verilmiş olmak için verildiğine parmak basan metaforlar üretmiştir. Oluşturulan 36 metaforun 7'si (36,5) bu kategoride yer almaktadır. Bu metaforlar sırasıyla formalite (9), zoraki bir görev (4), göstermelik (3), proje (1), aile yarışı (1), özerk cumhuriyet (1), vefa (1) gibidir. Öğretmenler, 'formalite', 'göstermelik' ve 'zoraki bir görev' gibi metaforlar üreterek, bu dönemde verilen ödevlerin bir yaptırım olmaması dolayısıyla işlevsiz olduğunu ve dolayısıyla verilmiş olmak için verildiğini ifade etmişlerdir. Bu metaforlara ilişkin alıntılar aşağıda verilmiştir:

- Herhangi bir yaptırımın olmaması çocuklara sorumluluklarını unutturdu. Vermiş olmak içindi. Çünkü okulda olsak çözemedikleri sorular için yanıma gelen olurdu. Bu dönemde tek bir soru yönelten olmadı. Herkesin bu ödevlere ulaşabildiğini sanmıyorum (Ö- 38).
- Çünkü çaktırmam da zaten onlardan bir beklentim yoktu. Verilen ödevlerin kontrolü olması gerektiği gibi yapılamamaktadır (Ö-65).

4.4.3. Bu Dönemde Ödev Vermenin Boş Bir Çaba Olduğuna İlişkin Metaforlar

Pandemi sürecinde öğrenciler verilen ödevlere gereken özeni vermediğinden ve geri dönüt alınamadığından onlara ödev vermenin boş bir çaba olduğuna ilişkin toplamda 16 (%20,5) katılımcı öğretmen metafor üretmiştir. Üretilen bu metaforlar 6 (%16,7) tane olup sırasıyla havanda su dövmek (5), hayal kırıklığı (4), suya yazı yazmak (4), içi boş bir kâse (1), sorumluluk yüklemesi (1), kendini kandırmaca (1) dir. İstenilen düzeyde dönüt alınmadığını ifade eden öğretmenler, 'hayal kırıklığı' ve 'suya yazı yazmak' gibi metaforlar üreterek ödev vererek boşa çaba harcadıklarını belirtmişlerdir. Bu metaforlara ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir:

- Gereksizdi, yapmadıklarını gördüm. Verdiğim ödevleri çoğu öğrenci yapmıyor maalesef bu yüzden geri bildirim alamıyorum ve konuyu öğrenip öğrenmediklerini anlayamıyorum (Ö- 5).
- İstenilen düzeyde geri dönüt alınamadı (Ö-16).
- Çünkü ciddiye alınmadığını düşünüyorum. Bu süreçte öğretmenler öğrencilerden çok daha fazla ilgili, gayretli ve çalışkandılar (Ö-38).

4.4.4. Verilen Ödevler Kontrol Edilemediği İçin Verimsiz, İşlevsiz Olduğuna İlişkin Metaforlar

10 (%12,8) katılımcı öğretmen uzaktan eğitim sürecinde verilen ödevlerin kontrol edilememesinden dolayı verimsiz olduğuna ve öğrenciler tarafından gereken önemin verilmemesinden dolayı işlevsiz olduğuna ilişkin 8 (%22,2) metafor üretmiştir. Bu metaforlar sırasıyla çorak arazi (2), çürük elma (2), değersiz bir maden (1), kırık vazo (1), sakız (1), akmayan musluk (1), sınırları çizilmiş bir alan (1), hedefini bulup bulmadığını bilmediğimiz bir ok (1) gibidir. Bu dönemde verilen ödevlerin herhangi bir yaptırımının olmamasından yakından öğretmenler, 'çorak arazi' ve 'çürük elma' gibi metaforlar kullanarak verilen ödevlerden istenen düzeyde verim alınmadığının altını çizmiştir. Bu metaforlara ilişkin alıntılar aşağıda verilmiştir:

- Kontrol mekanizması yok, herkes yapmıyor. Birebir kontrol edilmediği için verimli değildir (Ö-37).
- Kontrol ve zorunluluk olmadığı için verimsizdi (Ö-51).
- Uzaktan kontrolü mümkün olmadı. Artık velinin gayretine güvendik (Ö-70).

5. Tartışma-Sonuç

Çin'in Wuhan kentinde başlayan daha sonra hızlıca tüm dünyaya yayılan bir virüs dengeleri yerle bir etmiş, özellikle insan teması ve solunumla bulaşmasından dolayı insana hizmet veren tüm kurumların faaliyetlerini sekteye uğratmıştır. Eğitim öğretim faaliyetleri de bu küresel salgından nasibini almış ve yüz yüze eğitim yerini uzaktan eğitim sürecine bırakmıştır. Telefonlar, tabletler, dizüstü bilgisayarlar sürecin ayrılmaz bir parçası olmuş, eğitim teknoloji aracılığıyla yürütülmüştür (Mulenga ve Marban, 2020). Her ne kadar ülkemizde uzaktan eğitim faaliyetleri yaygın olsa da sürecin başlarında okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenciler bir bocalama yaşamıştır. Yetkililer tarafından alınan önlemler ve üretilen uzaktan eğitim materyalleri sayesinde hızlıca bir toparlanma yaşanmış ve herkes sürece adapte olmuştur. Bu sürecin adaptasyonunu kolaylaştıran ve süreçte aktif rol alan şüphesiz öğretmenlerdir. Yetkililerin de ifade ettiği gibi, öğretmenler büyük gayret göstererek bu sürecin başarıyla geçmesinde büyük rol oynamıştır (MEB, 2020d). Şüphesiz, onların bu süreçle ilgili görüşleri ilerleyen zamanlara ışık tutması bakımından önem arz etmektedir.

Araştırmanın sonucunda çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun pandemi sürecinde uzaktan eğitimle verilen derslerin verimsiz geçtiğini düşündükleri anlaşılmıştır. Öğrenci katılımının azlığından yakınan öğretmenler, bu duruma sebep olarak, teknolojik alt yapı eksikliği sorunları, her öğrencinin eşit şartlarda teknolojik araçlara sahip olamayışı ve öğrencilerin bu süreçte gereken gayret ve önemi göstermemesi gibi durumları göstermişlerdir. Her öğrencinin bu süreci takip edemediğini gerek motivasyon eksikliği gerek teknolojik alt yapı eksikliği gibi sorunlara bağlayarak ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Erol Şahin (2019) uzaktan eğitimle verilen bir dersin verimliliği hususunda öğretim elemanlarının görüşlerine başvurmuş ve benzer sonuçlara ulaşmıştır. Doğan ve Tatık'ın (2015), çalışmalarında da uzaktan eğitimle verilen derslerin kazanımlarına ulaşma başarıları ile ilgili öğrenci görüşlerine başvurması ve çoğunlukla olumsuz görüş belirtilmesi de çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Öte yandan, Başaran ve ark. (2020) da pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitimin verimliliğine ilişkin öğretmen, öğrenci ve veli görüşüne başvurmuş ve benzer sonuçlar elde etmiştir. Bu çalışmada da öğretmenlerin bu süreçte verilen uzaktan eğitime yönelik çoğunlukla olumsuz metaforlar ürettiği sonucuna varılmıştır. Katılımcı öğretmenler ürettikleri metaforlara gerekçe olarak öğrenci katılım azlığını teknik sorunları, herhangi bir dönüt alınamamasını ve mecburiyetten yapılmış bir süreç olmasını sunmuşlardır. Bu noktada, öğretmenlerin bu süreçten bekledikleri verimi alamadıkları anlaşılmıştır. Bununla birlikte, bir kısım öğretmen de bu süreçte verilen uzaktan eğitimin çok gerekli ve öğrencilere yol gösterici olduğunun altına çizen metaforlar üretmiştir. 'Cansuyu, kan, su, değerli bir elmas ve ilaç...' gibi metaforları kullanarak pandemi sürecinde motivasyonunu kaybetmiş, eğitimden kopmak üzere olan öğrencileri hayata döndürme hususunda hayati bir önem taşıdığını ifade etmişlerdir.

Pandemi sürecinde öğretmenlerin öğrencileriyle kurdukları iletişime yönelik çoğunlukla olumlu metaforlar ürettikleri sonucuna varılmıştır. Başar ve ark.'ın, (2018) da ifade ettiği gibi öğretmen öğrenci arasındaki iletişim eğitim öğretimin verimli geçmesini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Özellikle de salgın sürecinde evlere kapanan, okuldan ve arkadaşlarından uzaklaşmak zorunda kalan öğrenciler kendilerini yalnız ve mutsuz hissedebilmektedir. Bu süreçte öğretmenlerinin yanlarında olduklarını bilmek onları her konuda olduğu gibi eğitime devam etme konusunda da güdüleyecektir. Baytiyeh (2019), okulların kapalı olduğu durumlarda öğrenmenin ve iletişimin her şekilde devam ettirilmesinin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Araştırma kapsamında katılımcı öğretmenler bu fikirleri gerekçe göstererek bu dönemde öğrencileriyle kurdukları iletişimin çok kıymetli olduğunun altını çizmiştir. 'Arkadaşlık, mücevher, güçlü bir halat, su...' gibi metaforlar üreterek öğrencilerine bu süreçte hep destek olmalarının ne denli önemli olduğunu vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında, salgın döneminde kurulan iletişime yönelik oluşturulan olumsuz metaforların çıkış noktası, sanal olması, teknik sorunlardan kaynaklı iletişim kurulamaması ve öğrenci motivasyonunun düşüklüğünden kaynaklı verimsiz olmasıdır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin büyük bir kısmının bu süreçte verdikleri ödevlere ilişkin olumsuz metaforlar ürettikleri anlaşılmıştır. Herhangi bir kontrol mekanizması ve zorunluluk olmayınca öğrencilerin gereken özeni göstermediğini ifade eden öğretmenler bu süreçte ödev vermenin boş bir çaba olduğunu ve 'adet yerini bulsun' amacıyla verildiğini ifade etmişlerdir. Ödev, öğrencilere eğitimle geçen zamanı arttırmak adına (Bursuck, 1994), iyi alışkanlıklar kazandırmak, okul dışında da eğitim öğretim devam etsin diye verilmektedir.

Araştırma kapsamında, bir kısım öğretmenin ‘cansuyu’ diye nitelendirerek, verilen ödevlerin bu süreçte öğrencilerin dersten kopmamalarını sağladığını düşündükleri sonucuna varılmıştır. Ancak, öğretmenlerin çoğu, ‘hayal kırıklığı, boşa kürek çekmek ve suya yazı yazmak...’ metaforlarını kullanmış, bu bağlamda verdikleri ödevlerin yerine ulaşamadığını, yeterince ciddiye alınıp yapılmadığını ve öğrencilerin ilgisizliğinin bu duruma yol açtığını düşündükleri anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, eğitim öğretim faaliyetlerinin birçok ögesi bulunmasına karşın en temel iki ögesi öğretmen ve öğrencidir. Sürecin verimliliği hakkında en etkili sonuçları onların görüşleri vermektedir. Öğretmenler pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitimin istenilen düzeyde verimli geçmediğini düşünmektedir. Bu süreçte öğrencilerin yeterli gayreti göstermedikleri, teknik sorunların var olduğu ve bu hususların sürecin etkililiğini azalttığı vurgulanmıştır.

Bu çalışmada, öğretmenlerin Koronavirüs pandemisi döneminde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin algılarını belirlemede metaforlardan yararlanılmıştır. Gelecek zamanda yapılacak çalışmalarda farklı veri toplama araçları ve yöntemler kullanılabilir. Ayrıca bu çalışma öğretmenlerin gözünden sürecin değerlendirilmesini içermektedir. Öğrencilerin görüşlerine başvurulmuş benzer çalışmalar yapılabilir. Bu çalışma branş ayrımı yapılmaksızın öğretmenlerin görüşleri üzerinden yürütülmüştür. Gelecek çalışmalarda branş bazında öğretmen görüşlerine başvurulması önerilebilir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin teknik alt yapı sorunları ve araç gereç eksikliğinden yakındığı anlaşılmıştır. Bu sebeple, teknik sorunların çözülmesi ve öğrencilerin teknolojik araç gereç eksikliğinin giderilmesi hususunda adım atılması önerilebilir.

Kaynakça

- Agnoletto, R., ve Queiroz, V.C. (2020). Covid-19 and the challenges in education. *The Centro de Estudos Sociedade e Tecnologia (CEST)*, 5, 2.
- Al, U. ve Madran, R.O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259-271.
- Aydın, C. H. (2011). *Açık ve uzaktan öğrenme: öğrenci adaylarının bakış açısı*. Ankara: Pegem Akademi
- Bahçeci, B. ve Korkmaz, F. (2013). Lise öğrencilerinin “üniversite” kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 187-204.
- Basilaia, G., ve Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4), em0060. <https://doi.org/10.29333/pr/7937>
- Başar, M., Arslan, S., Günsel, E. ve Akpınar, M. (2019). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 3(2), 14-22.
- Başar, M., Doğan, M.C., Şener, N., Uzun, Ö. ve Topal, H. (2018). *İlkokulda öğretmen öğrenci iletişimi ve sonuçları*. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1- 17.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Baytiyeh, H. (2019). Why school resilience should be critical for the post-earthquake recovery of communities in divided societies. *Education and Urban Society*, 51(5), 693-711.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *AUAd*, 3(2), 85-124.
- Bursuck, W. (1994). Introduction to the special series on homework, *Journal of Learning Disabilities*, 27, 466-469.
- Çivril, H., Aruğaslan, E. ve Özyayın Özkara, B. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: bir metafor analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 39-59.
- Doğan, S. ve Tatık, R.Ş. (2015). Marmara üniversitesi’ndeki uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci görüşleriyle değerlendirilmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, 2 (1), 247-261.
- Erol Şahin, A.N. (2019). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesi hakkında öğretim elemanlarının görüşleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 477- 502.
- Gatti, L. ve Catalano, T. (2015). The business of learning to teach: A critical metaphors analysis of one teachers’ journey. *Teaching and Teacher Education*, 45, 149-160.
- Kaleli Yılmaz, G. ve Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6(2), 299-322.

- Karadağ, E. ve Yücel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, doi:10.2399/yod.20.730688
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kazu, İ. Y. ve Demirkol, M. (2014). Effect of Blended Learning Environment Model on High School Students Academic Achievement. *The Turkish Online Journal of Educational Technnology*, 13(1), 78-87.
- MEB (2012). *FATİH Projesi öğretmen eğitimi birimi*. 14 Haziran 2020 tarihinde <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html> adresinden erişildi.
- MEB (2020_a). *Bakan Selçuk, Koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı*. 15 Haziran 2020 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> adresinden erişildi.
- MEB (2020_b). *TRT- EBA TV yayın akışı*. 19 Haziran 2020 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/trt-eba-tv-yayin-akisi-ders-programi/haber/20573/tr> adresinden erişildi.
- MEB (2020_c). *Türkiye uzaktan eğitim istatistikleriyle dijital dünyanın listelerini zorladı*. 21 Haziran 2020 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/turkiye-uzaktan-egitim-istatistikleriyle-dijital-dunyanin-listelerini-zorladi/haber/21158/tr> adresinden erişildi.
- MEB (2020_d). *Bakan Selçuk çevrimiçi mesleki çalışma programı açılışında öğretmenlere hitap etti*. 22 Haziran 2020 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-cevrim-ici-mesleki-calisma-programi-acilisinda-ogretmenlere-hitap-etti/haber/21171/tr> adresinden erişildi.
- Miles, M.B., ve Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Mishra, L., Gupta, T. ve Shree, A. (2020). Online teaching-learning in higher education during lockdown period of COVID-19 pandemic. *International Journal of Educational Research Open*, 1(2020), Article: 100012.
- Moore, M.G. ve Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning. (3rd ed.)*. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.
- Mulenga, E. M., ve Marbán, J.M. (2020). Is KOVID-19 the gateway for digital learning in mathematics education? *Contemporary Educational Technology*, 12(2), 269. <https://doi.org/10.30935/cedtech/7949>
- Sart, G. (2017). *Fenomenoloji ve yorumlayıcı fenomenolojik analiz*. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.). *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları içinde* (70-81). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., ve Zvacek, S. (2012). *Teaching and Learning at A Distance: Foundations of Distance Education. (5. Baskı)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı)*. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Şirin, R. ve Tekdal, M. (2015). İngilizce dersinin uzaktan eğitimine yönelik öğrenci görüşleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(1), 323-335.
- Varişoğlu, B. ve Koç Ardıç, İ. (2019). Türkçe öğretmenliğine ilişkin algıları belirlemeye yönelik metaforik bir çalışma. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 299-314.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yuan, J., Li, M. ve Lu, Z.K. (2020). Monitoring transmissibility and mortality of KOVID-19 in Europe. *International Journal of Infectious Diseases*, 95, 311–315.
- Zhou, L., Li, F., Wu, S. ve Zhou, M. (2020). “School’s out, but class’s on”, the largest online education in the world today: Taking China’s practical exploration during the KOVID-19 epidemic prevention and control as an example. *Best Evidence of Chinese Education*, 4 (2), 501-519.